

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาปัญหาในการซื้อหรือจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ของเทศบาลตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อศึกษาปัญหาในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจ ของบุคลากร ของเทศบาลตำบลยางเนิ้ง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ ในการจัดซื้อจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ตั้งแต่การประกาศประมูล การประมูล จนถึงการแจ้งชื่อผู้ชนะการประมูล ผู้ศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2549 และแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการจัดหาพัสดุ โดยวิธีประมูลด้วยอิเล็กทรอนิกส์ (e - Auction)
3. แนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance)
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดว่าด้วยการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบของการปกครองตัวเอง ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2518) (อ้างในฉันทนิชา รักษาสัตย์ 2546 , หน้า 8) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางได้มอบอำนาจให้ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองที่เกิดจากหลักการกระจายอำนาจได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมดหรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหาร ภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย

วิญญู อังคนารักษ์ (2519) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองในรูปแบบคณะกรรมการกระจายอำนาจบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเองเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นมีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองความต้องการส่วนรวมของประชาชนในท้องถิ่นนั้นให้งานดำเนินไปอย่างประหยัด มีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผลตรงกับความต้องการของประชาชน โดยสังเกตว่าประชาชนในแต่ละท้องถิ่นย่อมจะทราบความต้องการของท้องถิ่นนั้น ๆ ได้ดีกว่าบุคคลอื่น และย่อมมีความผูกพันต่อท้องถิ่นนั้น โดยมีงบประมาณของตนเองและมีอิสระในการบริหารงานพอสมควร

ประหยัด หงส์ทองคำ (2523) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองส่วนหนึ่งของประเทศซึ่งมีอำนาจอิสระ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควร อำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ต้องไม่มากจนมีผลกระทบกระเทือนต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐ เพราะชุมชนท้องถิ่นมิใช่ชุมชนที่มีอำนาจอธิปไตย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมายและมีองค์กรที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั่นเอง

จากความหมายของคำว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นข้างต้น พอสรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ การปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเอง โดยให้มีหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารพัฒนา และให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่ องค์กรหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าวนี้มีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ตัดสินใจและดำเนินการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดภายในท้องถิ่นของตนเท่านั้น และหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นนี้ ต้องอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง

ความสำคัญขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากแนวความคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐบาลในอันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน ยึดหลักการกระจายอำนาจปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นสามารถสรุปได้ดังนี้

1) การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกว่าคุณมีความเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และวางแผนต่อประ โยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยอันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุด

2) การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนรู้จักท้องถิ่นการปกครองตนเอง (Self Government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเอง มิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน โดยเป็นการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องพึงเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยประชาชนออกเสียงประชามติ (Reference) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น และมีส่วนรับรู้ถึงปัญหาและแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตน

3) การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการกระจายอำนาจ เนื่องจากการกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ขณะที่แต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน ประชาชนจึงเป็นผู้มีความเหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด และกิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่น ไม่เกี่ยวกับท้องถิ่นอื่น ๆ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศโดยส่วนรวม จึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง ทั้งนี้การแบ่งเบาภาระดังกล่าวทำให้รัฐบาลมีเวลาที่จะดำเนินการในเรื่องที่สำคัญ ๆ หรือกิจการใหญ่ ๆ ระดับชาติอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยส่วนรวม และมีความคล่องตัวในการดำเนินงานของรัฐบาลจะมีมากขึ้น

4) การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหาแตกต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุดและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดีก็คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั่นเอง

5) การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองและการบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน และยังมีฝึกฝนทักษะทางการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

6) การปกครองท้องถิ่น โดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

โดยสรุป ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถแบ่งออกเป็นสองด้าน คือ ด้านการเมืองการปกครอง และการบริหาร กล่าวคือในด้านการเมืองการปกครองนั้นเป็นการปูพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเรียนรู้การปกครองตนเอง ส่วนด้านการบริหารนั้นเป็นการแบ่งเบาภาระรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่นได้หาทางสนองแก้ปัญหาด้วยตนเอง ด้วยกลไกการบริหารต่าง ๆ ทั้งในแง่ของการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการจัดการ เป็นต้น

หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น

หน้าที่ความรับผิดชอบของหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจะต้องพิจารณาถึง กำลังเงิน กำลังงบประมาณ กำลังคน กำลังความสามารถของอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องใช้และหน้าที่ความรับผิดชอบควรเป็นเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากเกินกว่าภาระหรือเป็นนโยบายซึ่งรัฐบาลต้องการความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทั้งประเทศ ก็ไม่ควรมอบให้ท้องถิ่นดำเนินการ

การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่นดำเนินการ โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

1. เป็นงานเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นและงานที่เกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ได้แก่ การจัดทำถนน สะพาน สวนหย่อม สวนสาธารณะ การกำจัดขยะมูลฝอย เป็นต้น

2. เป็นงานเกี่ยวกับการป้องกันภัย และรักษาความปลอดภัย เช่น งานดับเพลิง

3. เป็นงานเกี่ยวกับสวัสดิการสังคม ด้านนี้มีความสำคัญต่อประชาชนดำเนินการในท้องถิ่นมาก เช่น การจัดให้มีหน่วยงานบริการทางสาธารณสุข จัดให้มีสถานสงเคราะห์เด็ก และคนชรา เป็นต้น

4. เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการพาณิชย์ท้องถิ่น เป็นงานที่หากปล่อยให้ประชาชนดำเนินการ เองอาจไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควรจะเป็น จัดให้มีโรงรับจำนำ การจัดตลาดและงานต่างๆ ที่มีรายได้ โดยสามารถเรียกค่าบริการจากประชาชน

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นดังกล่าว พอสรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการปกครองที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเองโดยให้มีหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารพัฒนา และให้บริการประชาชนในเขตพื้นที่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการกำหนดนโยบาย ตัดสินใจ และดำเนินการภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่กำหนดภายในท้องถิ่นของตน และหน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นต้องอยู่ในความดูแลของรัฐบาลกลาง ซึ่งภายใต้การปกครองตนเองนั้น มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างตามโครงการต่าง ๆ ด้วยความรัดกุม และให้เป็นไปตามระเบียบฯ เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างเป็นไปด้วยความโปร่งใส และสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะทำให้การบริหารงานขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ.

2549

ตามที่มีระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ (ฉบับที่ 6) พ.ศ. 2545 แก้ไขเพิ่มเติมความในข้อ ๑๘ แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติม กำหนดให้มีวิธีจัดหาพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงการคลังกำหนด นั้น

โดยที่คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2547 วันที่ 6 ธันวาคม 2548 และวันที่ 27 ธันวาคม 2548 เห็นสมควรให้ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานอื่นของรัฐ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และให้ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบ และแนวทางการปฏิบัติที่เกี่ยวกับการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้สามารถนำวิธีการดังกล่าวมาใช้ได้โดยกว้างขวางแพร่หลาย โปร่งใส มีการแข่งขันอย่างเป็นธรรม ประหยัด

งบประมาณของแผ่นดิน บังเกิดความคุ้มค่า ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และความรับผิดชอบต่อผลสำเร็จของงานเป็นประโยชน์แก่ทางราชการ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 11 (6) และ (8) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2535 นายกรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 มกราคม พ.ศ. 2549 จึงวางระเบียบไว้ดังนี้

ข้อ 1 ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2549 ”

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 เป็นต้นไป

ข้อ 3 ในระเบียบนี้ “การพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์” หมายความว่า การจัดหาพัสดุตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และฉบับที่แก้ไขเพิ่มเติมด้วยวิธีการซื้อหรือการจ้างแต่ไม่รวมถึงการจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและควบคุมงาน การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีพิเศษและวิธีการพิเศษที่สามารถทำได้ตามระเบียบอื่น โดยกำหนดให้ผู้เสนอราคาได้เสนอราคาแข่งขันกันเองด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ภายในระยะเวลา และ ณ สถานที่ที่กำหนดโดยไม่เปิดเผยตัวเลขที่มีการเสนอราคา (Sealed Bid Auction)

“ราคาสูงสุด” หมายความว่า ราคากลาง วงเงินงบประมาณที่มีอยู่ หรือราคาสูงสุดที่ทางราชการจะพึงรับได้ตามหลักเกณฑ์ที่ กวพ.อ. กำหนด

ข้อ 4 การใช้บังคับให้การจัดหาพัสดุของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐที่อยู่ในสังกัด การบังคับบัญชา หรือการกำกับดูแลของฝ่ายบริหาร ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน หรือกฎหมายจัดตั้งหน่วยงานดังกล่าว ที่กิจกรรม โครงการ หรือการก่อสร้างมีมูลค่าตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไป ดำเนินการตามระเบียบนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้จัดหาด้วยวิธีการอื่นได้ การจัดหาพัสดุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้อยู่ในอำนาจของกระทรวงมหาดไทยพิจารณาดำเนินการ

ข้อ 5 ความสัมพันธ์กับระเบียบอื่นนอกจากที่กำหนดไว้แล้วในระเบียบนี้ ให้การพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ หรือ

ระเบียบอื่นของหน่วยงานนั้น ๆ ควบคู่ไปด้วยเว้นแต่คณะกรรมการการพัสดุว่าด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์จะกำหนดหรือวินิจฉัยเป็นประการอื่น

ข้อ 6 คณะกรรมการให้มีคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เรียกโดยย่อว่า “กพ.อ.” ประกอบด้วย ปลัดกระทรวงการคลังเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นรองประธานกรรมการ อัยการสูงสุด ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน ผู้แทนกรมสอบสวนคดีพิเศษ ผู้แทนสำนักงานกำกับและบริหารโครงการเปลี่ยนระบบการบริหารการเงินการคลังภาครัฐสู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทยผู้แทนสมาคมธนาคารไทย เป็นกรรมการ และอธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นกรรมการและเลขานุการ อธิบดีกรมบัญชีกลางอาจมอบหมายให้ข้าราชการในกรมบัญชีกลางเป็นผู้ช่วยเลขานุการได้ตามความจำเป็น

บทบัญญัติข้อใดเป็นอำนาจหน้าที่ของอธิบดีกรมบัญชีกลาง ให้มีการมอบอำนาจได้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

ข้อ 7 อำนาจหน้าที่คณะกรรมการ กพ.อ. มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

(1) ติความและวินิจฉัยปัญหาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้
 (2) พิจารณานุมัติยกเว้นหรือผ่อนผันการไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้
 (3) พิจารณาอุทธรณ์และคำร้องเรียนเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้
 และความไม่เป็นธรรมอื่น ๆ

(4) พิจารณานุมัติการดำเนินการจัดหาพัสดุด้วยวิธีการอื่น
 (5) กำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดการปฏิบัติในกระบวนการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

(6) เสนอแนะการแก้ไขปรับปรุงระเบียบนี้ต่อคณะรัฐมนตรี
 (7) แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่าง ๆ ตามระเบียบนี้ หรือตามที่ กพ.อ. มอบหมาย แล้วเสนอให้ กพ.อ. พิจารณา เว้นแต่ กพ.อ. จะมีมติมอบหมายให้ดำเนินการแทนกพ.อ. ไปได้

ข้อ 8 การเตรียมดำเนินการ

(1) ให้หัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุตามข้อ 4 แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดร่างขอบเขตของงาน (Terms of Reference : TOR) และร่างเอกสารการประกวดราคาก่อนเริ่มการจัดหาพัสดุตามระเบียบนี้ เมื่อขอบเขตของงานดังกล่าวได้รับอนุมัติแล้วให้นำสาระสำคัญที่สามารถเผยแพร่ได้ประกาศทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน และส่งให้กรมบัญชีกลางเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของกรมบัญชีกลาง (www.gprocurement.go.th) เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าสามวัน เพื่อให้สาธารณชนเสนอแนะ วิจารณ์ หรือมีความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษรหรือทางเว็บไซต์ มายังหน่วยงาน โดยเปิดเผยตัว เมื่อคณะกรรมการตามข้อนี้พิจารณาเห็นสมควรปรับปรุงขอบเขตของงานตามนั้นและดำเนินการเสร็จแล้วให้เสนอหัวหน้าหน่วยงานเพื่อขอความเห็นชอบแล้วนำลงประกาศทางเว็บไซต์ของหน่วยงานและกรมบัญชีกลางอีกครั้งหนึ่งเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามวัน ทั้งนี้ จะประกาศทางสื่อมวลชนอื่นเพิ่มเติม ตามที่เห็นสมควรด้วยก็ได้

(2) ในระหว่างดำเนินการตาม (1) ให้หัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุแจ้งอธิบดีกรมบัญชีกลางเพื่อขอให้แต่งตั้งคณะกรรมการประกวดราคาตามโครงการ (ระบุชื่อตามความเหมาะสม) โดยจะเสนอรายชื่อกรรมการบางส่วนหรือทั้งหมดเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้ และขอให้คัดเลือกผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์จากทะเบียนที่มีอยู่ เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้จัดการประมูลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตลอดจนขอให้กำหนดวัน เวลาและสถานที่เสนอราคา เพื่อเป็นข้อมูลให้คณะกรรมการดำเนินการต่อไป

ค่าใช้จ่ายในการจัดการประมูลสำหรับผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ให้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ได้รับการจ้างตามข้อ 7 ว่าเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ กวพ.อ.ประกาศกำหนด

(3) ให้อธิบดีกรมบัญชีกลางแต่งตั้งคณะกรรมการประกวดราคาตามโครงการ ประกอบด้วยประธานกรรมการหนึ่งคนจากบุคลากรในหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุ และกรรมการอื่นอีกไม่น้อยกว่าสามคนและไม่มากกว่าห้าคน ในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งจากบุคคลที่มีได้เป็นข้าราชการ ซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำอย่างน้อยหนึ่งคน ทั้งนี้จะแต่งตั้งตามข้อเสนองานที่จะจัดหาพัสดุทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ โดยให้หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุหรือที่เรียกชื่ออย่างอื่นในหน่วยงานนั้นเป็นกรรมการและเลขานุการ และเจ้าหน้าที่พัสดุในหน่วยงานนั้นเป็นผู้ช่วยเลขานุการ ให้คณะกรรมการประกวดราคาดังกล่าวนำสาระสำคัญของเอกสารประกาศเชิญชวน เอกสารการ

ประกวดราคา และเอกสารเบื้องต้นอื่น ๆ ที่สามารถเผยแพร่ได้ลงประกาศทางเว็บไซต์ของหน่วยงานและกรมบัญชีกลางเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามวัน โดยกำหนดให้มีการจัดทำของข้อเสนอ ด้านเทคนิค การวางหลักประกันของ วัน เวลาและสถานที่ที่ยื่นซองข้อเสนอด้านเทคนิค เงื่อนไข เงื่อนไขเวลาและสถานที่ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้จะแจกจ่ายหรือจำหน่ายเอกสารดังกล่าวก็ได้

ข้อ 9 การยื่นซองข้อเสนอด้านเทคนิค

(1) ให้ผู้ประสงค์จะเสนอราคายื่นซองข้อเสนอด้านเทคนิคต่อคณะกรรมการประกวดราคาตามข้อ 8 (3) ผ่านทางหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการประกวดราคากำหนดโดยต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่าสามวันนับแต่วันสุดท้ายของการแจกจ่ายหรือจำหน่ายเอกสารตามข้อ 8 (3) แต่ต้องเป็นระยะเวลาภายใน 30 วัน นับแต่วันแรกที่กำหนดให้ยื่นซองดังกล่าว

การรับซองข้อเสนอด้านเทคนิคตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ หรือระเบียบอื่นของหน่วยงานนั้น ๆ เว้นแต่ กวพ.อ. จะกำหนดเป็นอย่างอื่น

(2) เมื่อสิ้นกำหนดเวลาตาม (1) แล้ว ให้คณะกรรมการประกวดราคาดำเนินการคัดเลือกเบื้องต้นเพื่อหาผู้มีสิทธิเสนอราคา โดยพิจารณาว่า

ก. คุณสมบัติของผู้ประสงค์จะเสนอราคาครบถ้วนหรือไม่ และยื่นเอกสารต่าง ๆ ครบถ้วนหรือไม่

ข. ข้อเสนอด้านเทคนิค (prequalification) มีความเหมาะสมหรือไม่

ค. เป็นผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ร่วมกันเสร็จแล้วตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุหรือไม่

ทั้งนี้ ต้องให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่คณะกรรมการประกวดราคากำหนด เมื่อคณะกรรมการประกวดราคาดำเนินการคัดเลือกเบื้องต้นเพื่อเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาเสร็จแล้ว กล่าวคือเป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วน ข้อเสนอด้านเทคนิคมีความเหมาะสม และไม่เป็นผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน ให้แจ้งผู้ประสงค์จะเสนอราคาแต่ละรายทราบผลการพิจารณาเฉพาะของตน โดยไม่เปิดเผยรายชื่อดังกล่าวต่อสาธารณชน

(3) หากผู้ประสงค์จะเสนอราคาที่ไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้นตาม (2) ผู้ประสงค์จะคัดค้านผลการพิจารณา ก็ให้อุทธรณ์ต่อหัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุได้ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งและให้หัวหน้าหน่วยงานพิจารณาให้เสร็จภายในเจ็ดวัน ทั้งนี้ในระหว่างการพิจารณาจะดำเนินการขั้นตอนต่อไปมิได้ ทั้งนี้ หัวหน้าหน่วยงานจะต้องแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้คัดค้านแต่ละรายทราบหากหัวหน้าหน่วยงานไม่อาจแจ้งผลการพิจารณาวินิจฉัยให้ผู้คัดค้านทราบภายในเวลาที่กำหนด ให้ถือว่าคำอุทธรณ์นั้นฟังขึ้น คำวินิจฉัยของหัวหน้าหน่วยงานให้เป็นอันถึงที่สุด ณ ชั้นของฝ่ายบริหาร

(4) ในกรณีที่ปรากฏว่ามีผู้มีสิทธิเสนอราคาเพียงรายเดียว ให้หน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุยกเลิกการดำเนินการทั้งหมด แล้วเริ่มดำเนินการใหม่หรือจะขออนุมัติจาก กวพ.อ. ดำเนินการจัดหาด้วยวิธีการอื่นก็ได้

ข้อ 10 การเสนอราคา

เมื่อพิจารณาคัดเลือกเบื้องต้นตามข้อ 9 และได้รับแจ้งวัน เวลาและสถานที่เสนอราคาจากอธิบดีกรมบัญชีกลางแล้ว ให้หน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุแจ้งวัน เวลาและสถานที่เสนอราคาให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายทราบ เพื่อดำเนินการเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ดังนี้

(1) ให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาแต่ละรายส่งผู้แทนไม่เกินรายละสามคนเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาก่อนเวลาเริ่มการเสนอราคา โดยให้แจ้งชื่อตามแบบที่ กวพ.อ. กำหนดในวันเสนอราคา และให้เข้าประจำในสถานที่ตามที่คณะกรรมการประกวดราคาจัดไว้ โดยแยกจากผู้มีสิทธิเสนอการรายอื่น และมีเจ้าหน้าที่ของรัฐตามที่คณะกรรมการประกวดราคามอบหมายอีกหนึ่งคนเข้าประจำ ห้ามมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่นไม่ว่าด้วยวิธีใด เมื่อถึงเวลาเริ่มการเสนอราคาแล้ว ผู้มีสิทธิเสนอราคาจะเปลี่ยนหรือเพิ่มผู้แทนมิได้ แต่อาจขอลถอนผู้แทนบางคนออกเพราะเหตุใดเหตุหนึ่งได้ หากผู้มีสิทธิเสนอการรายใดไม่ส่งผู้แทนมาตามวัน เวลาและสถานที่ที่กำหนด ให้ประธานคณะกรรมการประกวดราคา ประกาศเป็นผู้หมดสิทธิเสนอราคา แล้วแจ้งผู้แทนผู้มีสิทธิเสนอราคาที่เหลืออยู่ทุกรายเพื่อเข้าสู่กระบวนการเสนอราคา แต่ถ้ามีผู้มีสิทธิเสนอราคาเพียงรายเดียวเมื่อถึงเวลาเริ่มการเสนอราคาให้นำความในข้อ 9 (4) มาใช้โดยอนุโลม

(2) ให้อธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นผู้กำหนดวัน เวลาและสถานที่เสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสถานที่เสนอราคาอาจต่างจากที่ตั้งของหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุก็ได้ เว้นแต่ กวพ.อ. จะมีมติเป็นประการอื่น วันที่กำหนดให้มีการเสนอราคาต้องเป็นวันราชการ และให้เริ่มกระบวนการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในเวลาราชการ แต่จะสิ้นสุดลงนอกเวลาราชการก็ได้ ทั้งนี้ กระบวนการเสนอราคาให้กระทำภายในเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบนาทีและไม่เกินกว่าหกสิบนาทีโดยประธานคณะกรรมการประกวดราคาประกาศกำหนดเวลาแน่นอนที่จะใช้ในกระบวนการเสนอราคาให้ทราบล่วงหน้าก่อนเริ่มกระบวนการเสนอราคา

(3) เมื่อเริ่มกระบวนการเสนอราคา ให้ผู้แทนผู้มีสิทธิเสนอราคาเริ่มการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งคณะกรรมการประกวดราคาจะตรวจสอบควบคุมอยู่ ณ สถานที่ตามที่คณะกรรมการประกวดราคาจัดไว้ การเสนอราคากระทำได้หลายครั้ง จนถึงเวลาที่ประธานคณะกรรมการประกวดราคาแจ้งเตือนว่าเป็นช่วงเวลาสามถึงห้านาทีสุดท้าย ในช่วงเวลาดังกล่าว ระบบจะไม่แสดงว่าราคาของผู้ใดมีสถานะใด เมื่อหมดเวลาแล้วให้ประธานแจ้งสิ้นสุดกระบวนการเสนอราคา

เมื่อสิ้นสุดเวลาตามที่กำหนดใน (2) แล้ว หากปรากฏว่ามีผู้เสนอราคาต่ำสุดเท่ากันหลายรายจนไม่อาจชี้ขาดได้ ให้คณะกรรมการประกวดราคาขยายเวลาออกไปอีกสามนาที โดยนำความในวรรคก่อนมาใช้โดยอนุโลม ทั้งนี้ ให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายมีสิทธิเข้าเสนอราคาในช่วงเวลาที่ขยายนั้น และเมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว หากยังไม่อาจชี้ขาดได้ ให้ขยายเวลาออกไปอีกครั้งละสามนาทีจนได้ผู้เสนอราคาต่ำสุดเพียงรายเดียวในช่วงเวลาที่ขยายเวลาออกไป จึงให้แจ้งสิ้นสุดกระบวนการเสนอราคา

(4) คณะกรรมการประกวดราคาจะประชุมพิจารณาทันทีที่กระบวนการเสนอราคาสิ้นสุดลงเพื่อมีมติว่าสมควรรับการเสนอราคาของผู้มีสิทธิเสนอการรายใด มตินั้นต้องแสดงเหตุผลประกอบการพิจารณาแล้วรายงานให้หัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุพิจารณาภายในวันทำการถัดไป หากหัวหน้าหน่วยงานเห็นชอบกับมติของคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายทราบ แต่หากหัวหน้าหน่วยงานไม่เห็นชอบกับมติของคณะกรรมการ ให้แจ้งเหตุผลให้คณะกรรมการทราบเพื่อชี้แจงภายในสามวัน เมื่อได้รับคำชี้แจงแล้ว หากหัวหน้าหน่วยงานพิจารณาเห็นชอบตามมติของคณะกรรมการ ให้คณะกรรมการแจ้งผลการ

พิจารณาให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายทราบแต่หากหัวหน้าหน่วยงานยังคงไม่เห็นชอบตามมติ คณะกรรมการภายในสามวัน ให้หัวหน้าหน่วยงานสั่งยกเลิกการประกวดราคาและแจ้งให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายและรายงานให้ กวพ.อ. ทราบการแจ้งผลการพิจารณาของหัวหน้าหน่วยงานให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายทราบ ให้ดำเนินการภายในสามวันนับแต่วันที่หัวหน้าหน่วยงานพิจารณาให้ความเห็น และให้ประกาศทางเว็บไซต์ของหน่วยงานและกรมบัญชีกลางด้วยอย่างน้อยสามวัน

(5) ในกรณีผู้มีสิทธิเสนอราคาเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาไม่เห็นด้วยกับผลการพิจารณาของหัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุ หรือเห็นว่ามิเหตุอื่นใดอันควรร้องเรียนเพื่อความ เป็นธรรมให้อุทธรณ์หรือร้องเรียนต่อ กวพ.อ. ภายในสามวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้ง ทั้งนี้ ให้ กวพ.อ. พิจารณาอุทธรณ์หรือคำร้องเรียนให้เสร็จภายในสามสิบวัน โดยในระหว่างนี้ให้ กวพ.อ. แจ้ง หน่วยงานเพื่อระงับการดำเนินการขั้นตอนต่อไป มติ กวพ.อ. ให้เป็นอันถึงที่สุดในส่วนของผู้บริหาร ในกรณีที่ กวพ.อ. เห็นว่าอุทธรณ์ฟังขึ้นหรือคำร้องเรียนมีผล ให้สั่งให้หน่วยงานที่จะจัดหา พัสดุดำเนินกระบวนการเสนอราคาใหม่ โดยเริ่มจากขั้นตอนใดก็ได้ตามแต่จะมีคำสั่ง ในกรณีที่ กว พ.อ. เห็นว่าอุทธรณ์ฟังไม่ขึ้นหรือคำร้องเรียนไม่มีผล หรือฟังขึ้นแต่ไม่มีผลเป็นการเปลี่ยนแปลงผล การพิจารณาที่ได้แจ้ง ไปแล้ว ก็ให้แจ้งหน่วยงานเพื่อดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่า ด้วยการพัสดุหรือระเบียบอื่นของหน่วยงานนั้น ๆ ต่อไป

(6) นับแต่เวลาที่เริ่มการเสนอราคาจนถึงเวลาที่สิ้นสุดการเสนอราคา ให้ คณะกรรมการประกวดราคาอย่างน้อยกึ่งหนึ่งอยู่ประจำในสถานที่ที่กำหนด เพื่อตรวจสอบควบคุม การเสนอราคาให้เป็นไปโดยเรียบร้อย ทั้งนี้ กวพ.อ. อาจมีข้อกำหนดให้บันทึกภาพและ/หรือเสียง ในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นระหว่างการเสนอราคาเพื่อเป็นหลักฐานด้วยก็ได้

ข้อ 11 มาตรการรักษาความเป็นธรรม และผลประโยชน์ของรัฐ

(1) ห้ามผู้แทนผู้มีสิทธิเสนอราคาแต่ละราย ติดต่อบุคคลอื่นหรือออกจากสถานที่ ตามที่คณะกรรมการประกวดราคาจัดไว้ ตั้งแต่เวลาที่เริ่มกระบวนการเสนอราคาจนถึง เวลาที่สิ้นสุดกระบวนการเสนอราคา

(2) ให้คณะกรรมการประกวดราคาแจ้งราคาสูงสุดให้ผู้เสนอราคาทุกรายทราบ ล่วงหน้าเพื่อให้เป็นฐานในการเสนอราคา การเสนอราคาแต่ละครั้งต้องต่ำกว่าราคาสูงสุดและราคาที่ ตนเคยเสนอไว้ก่อนแล้ว การเสนอราคาเพิ่มขึ้นจะกระทำมิได้

(3) การแสดงผลการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ตามขั้นตอนข้อ 10 (1) (2) และ (3) ให้กระทำโดยเปิดเผยต่อสาธารณชน แต่ต้องไม่กระทบต่อการเสนอราคาของผู้แทนผู้มีสิทธิเสนอราคาแต่ละรายในสถานที่ตามที่คณะกรรมการประกวดราคาจัดไว้ ทั้งนี้ หากคณะกรรมการประกวดราคาเห็นสมควร โดยความเห็นชอบของหัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุ อาจให้มีการถ่ายทอดโทรทัศน์ทางวงจรปิดหรือเป็นการทั่วไปให้สาธารณชนทราบก็ได้ และต้องอนุญาตให้สื่อมวลชนและบุคคลภายนอกเข้าชมหรือรับทราบผลการเสนอราคาตามขั้นตอนดังกล่าวได้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการรักษาความสงบเรียบร้อยที่คณะกรรมการประกวดราคากำหนด

(4) ในกรณีที่ กวพ.อ. เห็นเองหรือจากการพิจารณาอุทธรณ์หรือคำร้องเรียนตามข้อ 10

(5) ว่ากรรมการ เจ้าหน้าที่ ผู้มีสิทธิเสนอราคา หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดหาพัสดุผู้ใดมิได้ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบนี้ หรือมีเจตนาก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้มีสิทธิเสนอราคาหรือทางราชการ ไม่ว่าจะก่อให้เกิดผลเสียหายแล้วหรือไม่ กวพ.อ. อาจแจ้งให้ผู้มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องก็ได้ หรือหากเข้าข่ายความผิดทางวินัย ให้แจ้งผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นดำเนินการทางวินัยด้วย

(5) คณะกรรมการประกวดราคามีหน้าที่ดูแลการเสนอราคาทุกขั้นตอนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สุจริต เป็นธรรม และต้องวางมาตรการเพื่อป้องกันการทุจริตและการสมยอมในด้านราคา ไม่ว่าจะของเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือผู้มีสิทธิเสนอราคาด้วยความระมัดระวังรอบคอบ

(6) ในกรณีที่ปรากฏว่ากระบวนการเสนอราคาทางอิเล็กทรอนิกส์ประสบข้อขัดข้องจนไม่อาจดำเนินต่อไปให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดได้ ให้คณะกรรมการประกวดราคาสั่งพักกระบวนการเสนอราคา โดยมีให้ผู้แทนผู้มีสิทธิเสนอราคาพบปะหรือติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น เมื่อแก้ไขข้อขัดข้องแล้ว จึงให้ดำเนินกระบวนการเสนอราคาต่อไปจากขั้นตอนที่ค้างอยู่ภายในเวลาของการเสนอราคา ที่ยังเหลือก่อนจะสั่งพักกระบวนการเสนอราคา แต่ต้องสิ้นสุดกระบวนการเสนอราคาภายในวันเดียวกันเว้นแต่คณะกรรมการเห็นว่ากระบวนการเสนอราคาจะไม่แล้วเสร็จได้โดยง่าย หรือข้อขัดข้องไม่อาจแก้ไขได้ก็ให้ประธานคณะกรรมการประกวดราคาสั่ง

ยกเลิกกระบวนการเสนอราคา และกำหนดวัน เวลาและสถานที่เพื่อเริ่มต้นกระบวนการเสนอราคาใหม่ และแจ้งให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายที่อยู่ในสถานที่นั้นทราบ

(7) กวพ.อ. อาจกำหนดมาตรการอื่นใดเพื่อรักษาความเป็นธรรมและผลประโยชน์ของรัฐเพิ่มเติมอีกก็ได้

ข้อ 12 บทเฉพาะกาล

การดำเนินการใด ๆ ที่กระทำก่อนหน้าวันที่ระเบียบนี้ใช้บังคับเป็นอันสมบูรณ์และให้มีผลต่อไปตามข้อกำหนดเดิมที่ประกาศไว้แล้ว แต่การจัดหาพัสดุที่มีมูลค่าตั้งแต่ห้าร้อยล้านบาทขึ้นไปหากยังมิได้เริ่มต้นเสนอราคา แม้มีการประกาศเชิญชวนไปแล้วหรือตรวจสอบคุณสมบัติและข้อเสนอทางเทคนิคแล้ว ให้ดำเนินการต่อไปตามระเบียบนี้เท่าที่จะทำได้โดยไม่ขัดต่อข้อกำหนดเดิมที่ประกาศไว้แล้ว

ข้อ 13 ให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามระเบียบนี้

แนวทางปฏิบัติในการดำเนินการจัดหาพัสดุ โดยวิธีประมูลด้วยอิเล็กทรอนิกส์

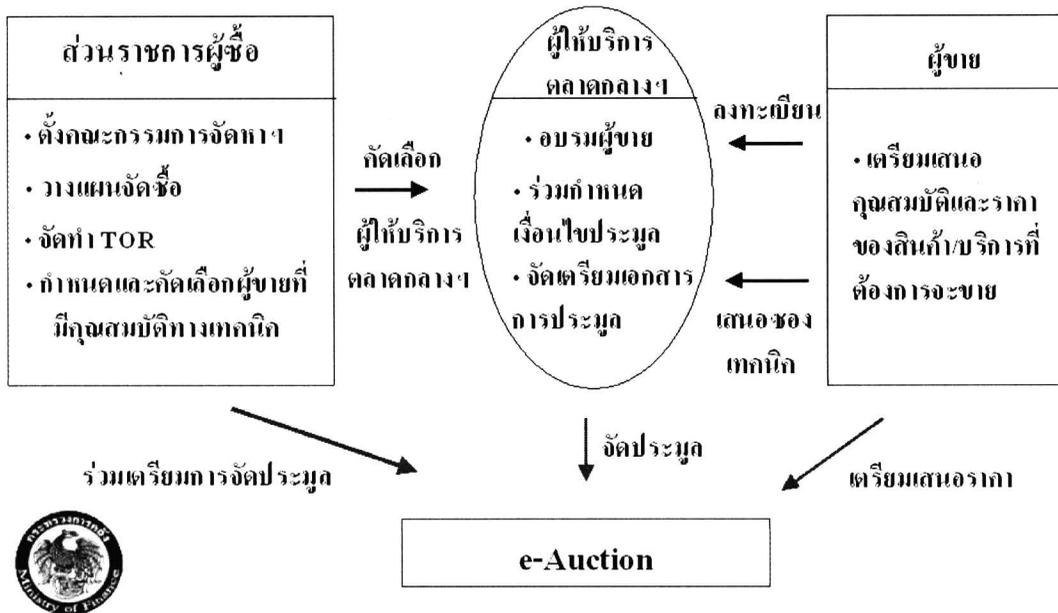
(e - Auction)

ในการจัดประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์จะมีแนวทางปฏิบัติในการดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e - Auction) ดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการวางแผนจัดหาพัสดุ
2. การคัดเลือกผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์
3. การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์
4. อำนวยการและหน้าที่ของคณะกรรมการ e - Auction
 - 4.1 การจัดเตรียมเอกสารเพื่อดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์
 - 4.2 การประกาศเชิญชวนผู้เข้าร่วมการประมูลผ่านเว็บไซต์
 - 4.3 การคัดเลือกผู้ค้าที่ผ่านข้อเสนอทางเทคนิค
 - 4.4 การกำหนดเงื่อนไขในการจัดประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e - Auction)
 - 4.5 การดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์
 - 4.6 การประกาศผลผู้ชนะการประมูล

5. การทำสัญญาจัดซื้อ / จัดจ้าง
6. การตรวจรับพัสดุ / ตรวจการจ้าง

การประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction)

รูปที่ 1 การประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Auction)
ที่มา : กรมบัญชีกลาง, 2545

การเตรียมการวางแผนจัดหาพัสดุ (Enterprise Resource Planing)

1. การเตรียมการวางแผนจัดหาพัสดุ

1.1 เจ้าหน้าที่พัสดุรวบรวมความต้องการใช้พัสดุที่มีประเภทและลักษณะเดียวกันไว้ด้วยกันซึ่งอาจจะรวบรวมความต้องการจัดหาพัสดุของหน่วยงานในกระทรวงเดียวกันหรือหน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคที่อยู่ในกรมเดียวกัน หรือหน่วยงานส่วนภูมิภาคใน

จังหวัดเดียวกัน เพื่อจัดประมูลรวมกันได้ เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าและบรรลุเป้าหมายของหน่วยงาน

1.2 การรวบรวมพัสดุต้องคำนึงถึงประเภทพัสดุ การบริการหลังการขาย การบำรุงดูแลรักษา ประเมินผลดี - ผลเสียในภาพรวมเรื่องของการแยก หรือรวมกันจัดประมูล ควรพิจารณาด้วยว่าหากในส่วนภูมิภาคมีความจำเป็นต้องซ่อมบำรุงอาจจะไม่สามารถได้รับบริการด้วยความรวดเร็ว เพราะผู้ค้าไม่มีสาขาในการให้บริการในภูมิภาคนั้น ๆ

1.3 การจัดหาพัสดุมาดำเนินการประมูล ไม่ควรมีความซับซ้อน สามารถพิจารณาจากข้อเสนอทางด้านราคาเป็นหลัก

1.4 เจ้าหน้าที่จัดทำรายงานเพื่อขอความเห็นชอบจากหัวหน้าส่วนราชการในการดำเนินการจัดหาพัสดุโดยวิธีประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e - Auction) โดยจะต้องระบุถึงเหตุผลความจำเป็น วงเงินงบประมาณ และรายละเอียดของพัสดุที่ต้องการซื้อหรือจ้าง รวมทั้งข้อมูลการใช้งานและผลการจัดหาพัสดุดังกล่าวในครั้งที่ผ่านมา ราคามาตรฐานหรือราคากลางของทางราชการ หรือราคาที่เคยซื้อหรือจ้างครั้งล่าสุดภายในระยะเวลา 2 ปีงบประมาณ พร้อมราคาท้องตลาดที่สืบทราบได้ กำหนดเวลาที่ต้องการใช้หรือให้งานแล้วเสร็จ และเสนอแต่งตั้งคณะกรรมการจัดหาโดยวิธีการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (คณะกรรมการ e - Auction)

2. การคัดเลือกผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์

การคัดเลือกผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ (e - Market Place Service Provider) จากทะเบียนรายชื่อผู้ให้บริการฯ ที่จัดทำโดยคณะกรรมการคัดเลือกฯ ทำหน้าที่จัดประมูลฯ หัวหน้าส่วนราชการพิจารณาเลือกผู้ให้บริการตลาดกลางฯ จากทะเบียนรายชื่อผู้ให้บริการตลาดกลางฯ และแต่งตั้งเป็นผู้จัดการประมูลฯ ให้ส่วนราชการ ทั้งนี้หากจำเป็น ส่วนราชการสามารถแต่งตั้งผู้ให้บริการตลาดกลางฯ ได้มากกว่า 1 แห่ง

การกำหนดอัตราค่าใช้จ่าย

ผู้ให้บริการตลาดกลางฯ สามารถคิดค่าใช้จ่ายในการจัดประมูลฯ เฉพาะกรณีที่มีการประมูลฯ จนได้ผู้ค้าที่เสนอราคาขายดีที่สุด โดยอัตราค่าใช้จ่ายดำเนินการจัดประมูลฯ

(Success Fee) ซึ่งคำนวณจากมูลค่าสินค้า / บริการที่จะสั่งซื้อ / จ้าง และค่าใช้จ่ายเดินทางของผู้ให้บริการตลาดกลางฯ ดังนี้

(1) อัตราค่าใช้จ่ายจัดประมูลฯ

- วงเงินงบประมาณที่จัดประมูลฯ เสร็จที่มีมูลค่าต่ำกว่า 2,000,000 บาท คิดค่าใช้จ่ายจัดประมูลฯ ไม่เกิน 6,000 บาท / การประมูลฯ
- วงเงินงบประมาณที่จัดประมูลฯ เสร็จที่มีมูลค่า 2,000,001 - 10,000,000 บาท คิดค่าใช้จ่ายจัดประมูลฯ ในอัตราไม่เกินร้อยละ 0.4 ไม่เกิน 10,000 บาท / การประมูลฯ
- วงเงินงบประมาณที่จัดประมูลฯ เสร็จที่มีมูลค่า 10,000,001 - 25,000,000 บาท คิดค่าใช้จ่ายจัดประมูลฯ ในอัตราไม่เกินร้อยละ 0.15 ไม่เกิน 20,000 บาท / การประมูลฯ
- วงเงินงบประมาณที่จัดประมูลฯ เสร็จที่มีมูลค่า 25,000,001 บาท คิดค่าใช้จ่ายจัดประมูลฯ ในอัตราไม่เกินร้อยละ 0.10 ไม่เกิน 30,000 บาท / การประมูลฯ

(2) ค่าใช้จ่ายเดินทางของผู้ให้บริการตลาดกลางฯ แบ่งเป็น 4 ระยะดังนี้

- จังหวัดที่มีระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ โดยประมาณไม่เกิน 150 กม. (20 จังหวัด) ไม่มีค่าใช้จ่ายเดินทาง ได้แก่ กรุงเทพฯ อ่างทอง อุทัยธานี ฉะเชิงเทรา ชลบุรี กาญจนบุรี ลพบุรี นครนายก นครปฐม นนทบุรี ปทุมธานี เพชรบุรี ปราจีนบุรี ราชบุรี สมุทรปราการ สมุทรสาคร สมุทรสงคราม สระบุรี สุพรรณบุรี และสิงห์บุรี
- จังหวัดที่มีระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ โดยประมาณ 151 - 250 กม. (7 จังหวัด) คิดค่าใช้จ่ายเดินทางไม่เกิน 2,500 บาท/ การประมูลฯ ได้แก่ ชัยนาท นครสวรรค์ สระแก้ว อุทัยธานี ระยอง จันทบุรี และนครราชสีมา
- จังหวัดที่มีระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ โดยประมาณไม่เกิน 500 กม. (16 จังหวัด) คิดค่าใช้จ่ายเดินทางไม่เกิน 5,000 บาท/การประมูลฯ ได้แก่ ประจวบคีรีขันธ์ ตรัง เพชรบูรณ์ พิจิตร พิษณุโลก สุโขทัย ตาก อุดรดิตถ์ ชุมพร กำแพงเพชร นูร์รัมย์ ชัยภูมิ ขอนแก่น มหาสารคาม ร้อยเอ็ด และสุรินทร์
- จังหวัดที่มีระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ โดยประมาณมากกว่า 500 กม. (33 จังหวัด) คิดค่าใช้จ่ายเดินทางไม่เกิน 10,000 บาท/การประมูลฯ ได้แก่ อุดรธานี ยโสธร แพร่ ระนอง อำนาจเจริญ กาฬสินธุ์ เลย หนองบัวลำภู ศรีสะเกษ เชียงใหม่ เชียงราย มุกดาหาร นครพนม หนองคาย น่าน พะเยา กระบี่ นครศรีธรรมราช นราธิวาส ปัตตานี พังงา พัทลุง ภูเก็ต ลำพูน แม่ฮ่องสอน สตูล สงขลา สุราษฎร์ธานี ตรัง ยะลา สตูลนคร อุบลราชธานี และลำปาง

3. การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

(คณะกรรมการ e - Auction)

ในการจัดหาพัสดุ โดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้ส่วนราชการ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการจัดหาโดยวิธีการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (คณะกรรมการ e - Auction) โดยมีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

- องค์ประกอบของคณะกรรมการ e - auction องค์ประกอบของคณะกรรมการ

ประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คน โดยปกติให้แต่งตั้งจากข้าราชการตั้งแต่ระดับ 6 หรือเทียบเท่าขึ้นไป กรรมการอย่างน้อย 2 คน โดยปกติให้แต่งตั้งจากข้าราชการตั้งแต่ระดับ 3 หรือเทียบเท่าขึ้นไป กรรมการและเลขานุการ 1 คน โดยให้แต่งตั้งจากเจ้าหน้าที่พัสดุของส่วนราชการ ผู้จัดประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้หัวหน้าส่วนราชการ แต่งตั้งข้าราชการที่มีคุณสมบัติดังกล่าวข้างต้น ทำหน้าที่ประธานกรรมการแทน โดยถือปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติมข้อ 35 - 36 โดยอนุโลม คือ

ในกรณีเมื่อถึงเวลาประชุมประธานกรรมการไม่สามารถเข้าร่วมประชุมได้ให้ กรรมการที่มาประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานกรรมการแทนเท่าที่จำเป็นแล้ว รายงานประธานกรรมการที่หัวหน้าส่วนราชการแต่งตั้ง เพื่อดำเนินการต่อไป

ทั้งนี้ ในการประชุมปรึกษาของคณะกรรมการ e - Auction ต้องมีกรรมการ มาพร้อมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด ให้ประธานกรรมการและกรรมการ แต่ละคนมีเสียงหนึ่งในการลงมติ โดยมติของคณะกรรมการให้ถือเสียงข้างมาก ถ้าคะแนนเสียง เท่ากันประธานกรรมการออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

4. อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ e - Auction

คณะกรรมการ e - Auction มีหน้าที่ดังนี้

4.1 การจัดเตรียมเอกสารเพื่อดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

4.2 การประกาศเชิญชวนผู้ค้าเข้าร่วมการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

4.1 การคัดเลือกผู้ค้าที่ผ่านข้อเสนอด้านเทคนิค

4.2 การกำหนดเงื่อนไขในการจัดประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

(e - Auction)

4.3 การดำเนินการประมูล

4.4 การประกาศผลผู้ชนะการประมูล

โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

4.1 การจัดเตรียมเอกสารเพื่อดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

ปริมาณและวงเงินที่จะทำ e - Auction

- ตรวจสอบหาราคาตลาดของพัสดุเพื่อใช้เป็นราคาอ้างอิงในการประมูล
- ส่งรายการพัสดุที่ต้องการจัดหาให้ตลาดกลางพร้อมกำหนด วัน เวลา ประมูล
- ทำความตกลงกับตลาดกลาง ในการจัดเตรียมสถานที่จัดการประมูล

Auction center ว่าจะเป็น ณ ที่ทำการของผู้ให้บริการตลาดกลาง หรือ ณ สถานที่ของที่ทำการของ ส่วนราชการ (ทั้งนี้ จะต้องมียุทธวิธี ต่าง ๆ ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้)

- ให้ผู้ให้บริการตลาดกลางยืนยันการจัดการประมูลเป็นลายลักษณ์อักษร
- จัดเตรียมเอกสารเพื่อดำเนินการ e - Auction เช่น เอกสารยืนยันการ

ประมูล เอกสารยืนยันเงื่อนไขที่ใช้ในการติดตั้งระบบประมูล เอกสารสรุปราคา เป็นต้น

- ประกาศเชิญชวนผู้ค้าเข้าร่วม e - Auction ทาง Website
- รวบรวมและคัดเลือกผู้ค้าที่ส่งข้อเสนอมาโดยพิจารณาในเรื่อง เทคนิค
- คัดเลือกผู้ค้าที่ส่งข้อเสนอมาทางด้านเทคนิคโดยการคัดเลือกต้องมีจำนวน

ไม่ต่ำกว่า 3 ราย / 2 ราย / 1 ราย

- ประกาศรายชื่อผู้ค้าที่ผ่านข้อเสนอเทคนิค
- ติดตามการประมูลในวันประมูลพัสดุด้วยระบบ e - Auction พร้อมกับ

ส่งผู้แทนเข้าร่วมสังเกตการณ์ ณ ที่ทำการของผู้ให้บริการตลาดกลางฯ หรือศูนย์กลางการประมูล (Auction Center) จนสิ้นสุดการประมูล

- สรุปผลการประมูลเสนอผู้ว่าราชการจังหวัด และรายงานผลให้คลังจังหวัด (ในกรณีส่วนภูมิภาค)

- ประกาศผลการประมูล และประกาศผลในเว็บไซต์
- ตรวจสอบความถูกต้องการทำงานของผู้ให้บริการตลาดกลางฯ ก่อนจ่ายเงิน

4.2 การประกาศเชิญชวนผู้เข้าร่วมการประมูลผ่านเว็บไซต์

คณะกรรมการ e - Auction จัดทำประกาศเชิญชวนผู้ค้า

- ผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงานนั้น
- ผ่านทางเว็บไซต์ www.gprocurement.go.th ของกระทรวงการคลัง
- ประกาศ ณ ที่ทำการของหน่วยงานนั้น โดยมีระยะเวลาประกาศไม่น้อย

กว่า 7 วันทำการและระยะเวลาคำนวณราคาของผู้ค้าภายหลังวันปิดการให้ / ขาย ไม่น้อยกว่า 5 วันทำการ

- ต้องดำเนินการให้หรือขายเอกสารการประมูลฯ ตั้งแต่วันที่เริ่มประกาศเชิญชวน

4.3 การคัดเลือกผู้ค้าที่ผ่านข้อเสนอทางเทคนิค

- คณะกรรมการ e - Auction สามารถเชิญชวนผู้ค้าผ่านทางสื่ออื่น ๆ ได้ ผู้ให้บริการตลาดกลางสามารถช่วยส่งข้อมูลประกาศเพิ่มเติมได้

- ผู้ค้าส่งเอกสารการประมูลทางเทคนิคให้กับหน่วยงานตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ในประกาศเชิญชวน

- ตรวจสอบคุณสมบัติและเอกสารต่าง ๆ ของผู้ค้า เพื่อดำเนินการคัดเลือกผู้ค้าเข้าร่วมการประมูล e - Auction

- ประกาศรายชื่อผู้ค้าที่ผ่านมาตรฐานทางเทคนิค ณ ที่ทำการของหน่วยงานและผ่านเว็บไซต์ของกรมบัญชีกลาง

4.4 การกำหนดเงื่อนไขในการจัดประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e - Auction)

- จัดประชุมผู้ค้าที่ผ่านข้อเสนอทางเทคนิคเพื่อกำหนดรายละเอียดวิธีการค่าใช้จ่าย และเงื่อนไข

- กำหนดวงเงินเริ่มต้นในการประมูล โดยใช้วงเงินงบประมาณที่ได้รับในการจัดหาพัสดุนั้น ๆ หรือราคากลางต่อหน่วยสินค้า
- ระยะเวลาในการประมูล
- การต่อระยะเวลาประมูล
- กำหนดวิธีการประมูล Sealed Bid Auction และ Reverse Auction
- กำหนดเงื่อนไขของการประมูลตามแต่ละวิธีการประมูล
- จัดประชุมผู้ค้าทุกราย เพื่อชี้แจงข้อกำหนดรายละเอียด วิธีการ ค่าใช้จ่าย และเงื่อนไข
- หน่วยงาน และผู้ให้บริการตลาดกลางฯ จัดฝึกอบรมผู้ค้าที่ผ่านข้อเสนอทางเทคนิค เกี่ยวกับการจัดหา e - Auction จนสามารถเข้าร่วมดำเนินการได้
- ผู้ให้บริการตลาดกลางฯ ให้ User ID และ Password แก่ผู้ค้าที่ผ่านคุณสมบัติ

4.5 การดำเนินการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

- ผู้ให้บริการตลาดกลางฯ ดำเนินการจัดประมูลตามมาตรฐานที่กรมกำหนด (Auction center)
 - ติดตั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ On - line มาให้คณะกรรมการ e - Auction ติดตามผล ณ หน่วยงาน / จังหวัด ตลอดระยะเวลาการประมูล และต้องเป็นระบบ Real time
 - คณะกรรมการ e - Auction อย่างน้อย 1 คน เข้าร่วมสังเกตการณ์ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดการประมูล
 - ในระหว่างการประมูลผู้ร่วมสังเกตการณ์ ห้ามออกจากห้องคณะกรรมการ e - Auction และต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้ร่วมประมูล
 - ผู้ที่อยู่ในห้องกรรมการฯ ต้องปิดเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ เช่น โทรศัพท์มือถือ ยกเว้น โทรศัพท์ที่ใช้ติดต่อกับที่ทำการตลาดกลาง / ศูนย์การประมูล Auction center ที่ควรมีการอัดเทปสนทนา
 - หากการประมูลมีความผิดปกติให้คณะกรรมการ e - Auction ยกเลิกการประมูลแล้วจัดการประมูลใหม่ด้วยเงื่อนไขเดิม และสามารถสงวนสิทธิ์ห้ามผู้ค้าที่เป็นเหตุเข้าร่วมประมูลใหม่ได้ และต้องมีการทำบันทึกรายงานเหตุผลไว้เป็นหลักฐาน
 - การจัดประมูลใหม่สามารถจัดทำต่อได้ทันที หรือนัดหมายวันเวลาใหม่ได้ตามความเหมาะสม

4.6 การประกาศผลผู้ชนะการประมูล

- คณะกรรมการ e - Auction สรุปผลการประมูลเสนอหัวหน้าส่วนราชการที่มีอำนาจสั่งซื้อสั่งจ้าง และประกาศผลผู้ชนะการประมูล ณ ที่ทำการของหน่วยงานและทางเว็บไซต์ของกรมบัญชีกลาง

- คณะกรรมการรายงานผลการประมูล e - Auction แก่กรมบัญชีกลาง (สมพ.)

- แจ้งผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ออกเอกสารเรียกเก็บอัตราค่าบริการจัดประมูล โดยผู้ให้บริการตลาดกลางฯ จะต้องส่งตัวเลขค่าธรรมเนียมให้แก่คณะกรรมการ e - Auction เพื่อตรวจสอบความถูกต้องก่อนที่จะส่งใบเรียกเก็บเงิน

5. การทำสัญญาจัดซื้อ / จัดจ้าง

ให้ดำเนินการทำสัญญาตามตัวอย่างที่คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุ (กวพ.) กำหนดตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยให้ผู้ค้าที่ชนะการประมูลทำสัญญากับหน่วยงานได้โดยตรง

6. การตรวจรับพัสดุ / ตรวจการจ้าง

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม

- กำหนดให้แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ จะต้องประกอบด้วยประธานกรรมการ 1 คน และกรรมการอย่างน้อย 2 คน โดยจะต้องแต่งตั้งจากราชการระดับ 3 หรือเทียบเท่าขึ้นไป การตรวจรับพัสดุต้องตรวจรับ ณ ที่ทำการตรวจรับ ณ ที่ทำการของผู้จัดหาพัสดุ หรือสถานที่ซึ่งกำหนดไว้ตามสัญญา

- คณะกรรมการตรวจรับจะต้องทำการตรวจรับโดยมีมติเป็นเอกฉันท์แล้วรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการ / ผู้ว่าราชการจังหวัด

2.3 แนวคิดธรรมาภิบาล (Good Governance)

2.3.1 ความหมายของธรรมาภิบาล

ตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 นั้น ได้ให้นิยาม “ธรรมาภิบาล” ไว้ดังนี้ (อ่างใน พุทธชาติ สุวีริสสินนท์, 2551 : หน้า 21-29) ธรรมาภิบาล คือ การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน ซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการและฝ่ายธุรกิจสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้รักสามัคคีและร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน และเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกัน หรือแก้ไขเยียวยา ภาวะวิกฤติภัยอันตรายที่หากจะมีมาในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใสและความมีส่วนร่วม อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทย รัฐธรรมนูญ และกระแสโลกยุคปัจจุบัน

ทิตยา สุวรรณะชญ (2544) ได้อ้างถึง R.A.W. Rhodes โดยชื่อว่า Rhodes ให้ความหมายของ “Governance” หรือธรรมาภิบาลว่ามีความหมายหลายอย่าง ดังนี้

- 1) ธรรมรัฐในฐานะของอำนาจรัฐในการตัดสินใจดำเนินการบริหารที่ลดน้อยลงและประชาชนจะเป็นผู้เรียกร้องตรวจสอบการปฏิบัติงานของรัฐ (Minimal State)
- 2) บรรษัทที่บริหารอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรม (Corporate Governance) ซึ่งหมายถึงการดำเนินธุรกิจที่มีทิศทางและควบคุมตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารองค์กรธุรกิจที่มีความรับผิดชอบชัดเจนทั้งงานของบริษัทพร้อมกับต้องรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคมอีกด้วย การบริหารบรรษัทนี้จะถือว่าผู้บริหารและผู้ถือหุ้นไม่ใช่บุคคลคนเดียวกัน ต้องเป็นผู้บริหารอาชีพ จะต้องมีการตรวจสอบจากองค์กรตรวจสอบภายนอก ทั้งนี้มีไว้แต่เพื่อผลกำไรอย่างเดียวแต่จะต้องเปิดเผยโปร่งใส และสามารถกำหนดตัวผู้รับผิดชอบที่แท้จริง
- 3) การบริหารจัดการสาธารณะที่รัฐบาลจะต้องมีความสามารถในการริเริ่มเพื่อแข่งขันตอบสนอง ประชาชนเสมือนเป็นลูกค้ามากกว่าเป็นผู้ถูกปกครอง ผู้บริหารงานของรัฐมีบทบาทเช่นเดียวกับผู้ประกอบการผลักดันการทำงานจากระบบราชการไปสู่ชุมชนให้เป็น

ผู้ดำเนินการบริหารจัดการเอง การวัดความสามารถของข้าราชการของรัฐวัดจากประสิทธิภาพในการทำงานของข้าราชการของรับจะถือว่าบริการคือพันธกิจของตน นอกจากนี้จะเป็นตัวเชื่อมประสานทุกส่วนของสังคม กล่าวคือ ส่วนสาธารณะ ส่วนเอกชน และส่วนประชาชน เข้ามาทำงานร่วมกันเพื่อประชาคม ซึ่งเรียกการบริหารเป็นการบริหารงานสาธารณะแบบใหม่ (New Public Management, NPM)

4) ธรรมรัฐในฐานะที่เป็นการปฏิรูปการปกครอง (Good Governance) ซึ่งเป็นการใช้กันอย่างกว้างขวางสำหรับการพัฒนาที่กำลังพัฒนา ธรรมรัฐในที่นี้หมายถึงการใช้อำนาจทางการเมืองที่จะบริหารกิจการของชาติ โดยพัฒนาประสิทธิภาพของบริการสาธารณะ ระบบตุลาการ และกฎหมายที่เป็นอิสระ มีความรับผิดชอบอย่างชัดเจนในการจัดการทางการเงิน มีการตรวจสอบสาธารณะที่เป็นอิสระ เป็นรัฐที่มีโครงสร้างสถาบันหลากหลาย และต้องยอมรับความเป็นอิสระของสื่อมวลชน ซึ่งทำให้อำนาจรัฐได้รับการยอมรับและมีความชอบธรรมตามระบอบประชาธิปไตย ธรรมรัฐแบบนี้จะเป็นการผสมผสานระหว่างการบริหารงานสาธารณะกับประชาธิปไตยอย่างกว้างขวาง

5) ธรรมรัฐในแง่ของระบบสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่างๆ ของระบบที่ตอบสนองความต้องการของส่วนย่อย (Socio-Cybernetic System) การมีปฏิสัมพันธ์จะเกิดจากการยอมรับในความต่างพียงพียงของทุกหน่วยในระบบ จะไม่มีหน่วยใดหน่วยหนึ่งจะสามารถมีปฏิริยาหรือแก้ปัญหาอย่างเป็นเอกเทศ เป็นระบบที่พลวัตของระบบทำให้สามารถแก้ไขปัญหาหรือตอบสนองความต้องการของส่วนต่างๆ อย่างยั่งยืน โดยทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน จะสามารถสร้างแบบของปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหาของชาติ ดังนั้นระบบนี้จะไม่มียุคศูนย์กลางของสังคม แต่จะเกิดศูนย์กลางต่างๆ ในสังคม ภารกิจของรัฐบาลก็คือความสามารถในการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในการแก้ปัญหารวมทั้งเป็นการกระตุ้นการมีส่วนร่วม โดยสรุปก็คือเป็นการบริหารจัดการที่แต่ละหน่วยของภาครัฐและเอกชนร่วมกัน และถือว่าต่างฝ่ายต่างเป็นหุ้นส่วน โดยเน้นการดำเนินการแบบร่วมริเริ่มรับผิดชอบ การมีปฏิสัมพันธ์แบบนี้มิใช่จะใช่แต่ในระดับชาติ แต่ยังเป็นธรรมรัฐในระดับนานาชาติในระดับภูมิภาคและโลก

6) ธรรมรัฐในแง่การจัดระบบขององค์กรเครือข่ายจากภาคสาธารณะ และภาคเอกชน (Self-Organizing Network) ในกรณีนี้เกิดจากความเกี่ยวพันระหว่างองค์กรต่างๆ ที่

สามารถรวบรวมทรัพยากรมาเพื่อจะได้บริการต่อสาธารณะ ดังนั้น องค์กรเครือข่ายจะสามารถนำเอาข่าวสาร ข้อมูลและเงิน รวมทั้งเทคโนโลยีมาร่วมกันในการทำงาน ซึ่งอาจจะเห็นได้เช่นในโครงการร่วมระหว่างองค์กรที่สำคัญก็คือเมื่อไรมีระบบพันธมิตรเกิดขึ้นก็จะมีทรัพยากรมากขึ้นด้วย ยังทำให้มีอิสระและมีอำนาจในการต่อรองเกิดขึ้นอีกด้วย รัฐบาลกลางจะเข้ามาก้าวก้าวส่งการได้อย่างไม่มีข้อจำกัด

2.3.2 วิธีการและเป้าหมายของธรรมาภิบาล

ความหมายและการตีความต่างๆ เกี่ยวกับมโนทัศน์ธรรมาภิบาลไปบ้างแล้ว ข้อที่ควรตระหนักในจุดนี้ก็คือ เหตุผลในการพัฒนาแนวคิดนี้ ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมายังคงมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละองค์กร โดยที่จุดเน้นของแต่ละองค์กรนั้น จะมีความสัมพันธ์กับเป้าหมายและภารกิจที่ได้รับมอบหมายของตน ดังที่หัวข้อนี้ระบุไว้ อาจพิจารณาธรรมาภิบาลได้ ทั้งในฐานะที่เป็นวิธีการ และในฐานะที่เป็นเป้าหมายในตัวของมันเอง ธรรมาภิบาลจะเป็นเป้าหมายในตัวเองก็ต่อเมื่อสามารถบรรลุองค์ประกอบที่สำคัญทั้งหมด ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นธรรมาภิบาลได้อย่างน่าพอใจ นั่นหมายความว่าเมื่อสังคมรู้สึกพอใจ และยอมรับในขั้นตอนและกระบวนการ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อตกลงในการแก้ไขปัญหาของส่วนรวม แม้ว่าอาจจะมีบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยกับข้อตกลงหรือวิธีการแก้ไขปัญหานั้นก็ตาม ด้วยเหตุนี้ ธรรมาภิบาลจึงจัดเป็นสถานะของการพัฒนาและการบริหารกิจกรรมและนโยบายสาธารณะของชาติขั้นสูงสุดองค์ประกอบสำคัญซึ่งเป็นเป้าหมายอันพึงประสงค์ของธรรมาภิบาล ได้แก่ การมีระบอบการปกครองที่เป็นประชาธิปไตย การที่ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การให้บริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนการเคารพสิทธิมนุษยชน และการมีรัฐบาลที่ทำงานด้วยความสุจริต โปร่งใสเมื่อพิจารณาแนวคิดนี้ในฐานะที่เป็นวิธีการอันนำไปสู่เป้าหมาย ธรรมาภิบาลมีส่วนเสริมสร้างให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และความเป็นธรรมทางสังคมธรรมาภิบาลในฐานะที่เป็นแนวคิด มีการใช้กันมากในบริบทของการปฏิรูปการระบบราชการและในกระบวนการทศวรรษใหม่ของการบริหารงานภาครัฐ ในส่วนของการปฏิรูปของระบบบริหารราชการ พิจารณาจัดการประเด็นปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการพัฒนาโครงสร้างสถาบัน การสร้างขีดความสามารถ การกระจายอำนาจและหน้าที่ออกจากศูนย์กลาง ความสัมพันธ์ระหว่างนักรบการเมืองกับข้าราชการ การประสานงาน และบทบาทในการส่งเสริมธรรมาภิบาลของผู้นำรัฐบาลนอกจากนี้ ธรรมาภิบาลยัง

ช่วยให้สามารถระบุลักษณะและปรับพฤติกรรมต่างๆ ที่ถือว่าเป็นการจัดการบริหารและการปกครองที่ไม่มีคุณภาพได้อีกด้วย ซึ่งได้แก่ (ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ, 2545: 36-43)

- ความล้มเหลวที่จะจำแนกเรื่องสาธารณะกับเรื่องส่วนตัวออกจากกันอย่างชัดเจน โดยผลที่ตามมาคือ แนวโน้มที่จะผันเอาทรัพยากรที่เป็นของหลวงมาใช้ เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว
- ความล้มเหลวในการจัดตั้งกรอบของกฎหมายที่สามารถคาดการณ์ได้ เพื่อให้พฤติกรรมการดำเนินการใดๆ ของรัฐสอดคล้องกับหลักนิติธรรม

• การมีกฎเกณฑ์และระเบียบต่างๆ ที่มากเกินไปจนปิดกั้นการทำงานของกลไกตลาด

- การจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมายที่ไม่แน่นอน และไม่อยู่ในร่องในรอยที่สอดคล้องกับการพัฒนา อันทำให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรที่ไม่ถูกต้อง

- กระบวนการตัดสินใจจากฐานการพิจารณาที่แคบ และขาดความโปร่งใส
- การขาดกฎ กติกา มารยาท เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติในการบริหารงานภาครัฐ
- การดำเนินนโยบายโดยปราศจากการพิจารณา สมมติฐานที่ชัดเจน

เป็นที่ประจักษ์แล้วว่า การขาดธรรมาภิบาลทำให้ความพยายามใดๆ ของรัฐ ที่จะเข้ามามีบทบาทในการแก้ไขปัญหา อาจกลับเป็นตัวก่อให้เกิดความเสียหายเสียเอง ตัวอย่างเช่น โครงการที่มีจุดมุ่งหมายที่ดี เช่น การบรรเทาความยากจน และการรักษาสิ่งแวดล้อม อาจไม่ให้เกิดผลลัพธ์อย่างที่ตั้งใจไว้ เพราะการกำหนด และการนำโครงการดังกล่าวนั้น ไปปฏิบัติไม่ได้ผ่านกระบวนการที่ก่อให้เกิดความรับผิดชอบที่พร้อมให้สาธารณะตรวจสอบได้ จึงอาจเปิดโอกาสให้มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง หรือเปิดช่องให้กลุ่มชนชั้นนำเข้ามาหาประโยชน์จากรัฐอย่างไม่ถูกต้อง เป็นต้น ผลก็คือกองทุนที่แต่แรกตั้งใจว่าจะจัดสรรให้แก่คนจนก็อาจจะผันไปเข้ากระเป๋าของกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ มากกว่าที่จะตกถึงมือประชาชนจริงๆ โดยที่คนจนเองก็ไม่มีช่องทางทางกฎหมายที่จะเรียกร้องอะไรได้ การทุจริตฉ้อราษฎร์บังหลวงนี้ทำให้รัฐบาลมีความอ่อนแอ ไม่สามารถปฏิบัติภารกิจต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างเช่น การตัดสินใจบนและการเล่นพรรคเล่นพวกจะทำให้ระบบการบริหารอ่อนแอลง และลดทอนความเสมอภาคในการรับบริการที่เท่าเทียมกันจากรัฐ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในสังคม

ในอีกทางหนึ่ง อาจพิจารณาว่าธรรมาภิบาลเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการพัฒนา การบริหารกิจการสาธารณะอย่างเหมาะสม ตามหลักแล้วธรรมาภิบาลนอกจากจะเป็นเครื่องมือ และกลไกที่จำเป็นของรัฐแล้ว ยังเป็นส่วนที่ช่วยส่งเสริมกระบวนการพัฒนาอย่างสำคัญในตัวของ มันเองอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ การบริหารงานภาครัฐทั้งในฐานะที่เป็นสาขาวิชาและในฐานะที่เป็น วิชาชีพสามารถช่วยกระบวนการพัฒนาได้ โดยเอื้อให้เกิดการปรับปรุงระบบบริหาร ซึ่งทำหน้าที่ ให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพประสบการณ์ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า การ บริหารงานภาครัฐนับวันจะยิ่งมีความยากและสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นเรื่อยๆ ส่วนหนึ่งอาจเป็นเพราะ ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับนโยบายสาธารณะกลายเป็นเรื่องในระดับระหว่างประเทศมากขึ้น และ เกี่ยวพันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่มีได้จำกัดอยู่แต่ในเขตแดนของรัฐใดรัฐหนึ่งโดยเฉพาะอีกต่อไป นอกจากนี้เส้นแบ่งระหว่างกาหนดและการบริหารนโยบายก็เริ่มไม่ชัดเจน เพราะยากที่จะแยก ระหว่างผู้กำหนดนโยบายกับผู้บริหารจัดการนโยบายออกจากกัน ภาคเอกชนและประชาสังคมเองก็ เข้ามามีบทบาทในกิจกรรมและการดำเนินงานของภาครัฐมากขึ้นเรื่อยๆ ในด้านการบริหารจัดการก็ เช่นกัน จะพบว่าหน้าที่ความรับผิดชอบได้ถูกมอบหมาย และโอนจากระดับสูงสุดของหน่วยงานไป อยู่ในมือของผู้ที่อยู่ในระดับจัดการมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งกระตุ้นให้เขาเหล่านั้นกล้าเสี่ยงในการตัดสินใจ มากขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้ต้องมีความพร้อมที่จะรับผิดชอบในการตัดสินใจของตนเพิ่มขึ้น ด้วยนอกจากนี้แล้วผู้ที่อยู่ในระดับการจัดการหรือนำนโยบายไปปฏิบัตินั้น ในด้านหนึ่งก็ยังคงต้อง เผชิญกับระบบการควบคุมการทำงานในแบบเดิมๆ แต่อีกด้านหนึ่ง กลับต้องเผชิญกับข้อเรียกร้อง เกี่ยวกับการปฏิบัติงานและการมุ่งผลลัพธ์ในรูปแบบใหม่ๆ โดยที่ข้อเรียกร้องใหม่ๆ ดังกล่าวนั้น ได้แก่ การสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการ การมีความรู้ความเชี่ยวชาญ และ มี ความสามารถที่จะบรรลุเป้าหมายและผลลัพธ์ภายใต้ทรัพยากรอันจำกัด โดยต้องทำภารกิจ หลากหลายมากขึ้น การมีความรับผิดชอบและความคาดหวังใหม่ๆ เช่นนี้เองที่ทำให้การบริหาร ภาครัฐ ในฐานะที่เป็นเครื่องมือของการพัฒนา กลายเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อนกว่าแต่ก่อนเป็น อันมาก ความซับซ้อนดังกล่าวนี้ ยังมีเหตุมาจากการมุ่งพัฒนาให้ระบบบริหารงานภาครัฐ มีความ เป็นเลิศในเรื่องของการจัดการ ซึ่งถ้าจะบรรลุเป้าหมายเช่นนั้นได้ ก็จะต้องมีการรณรงค์ให้เกิดความ ยึดมั่นในคุณค่าอันพึงประสงค์ มีความมุ่งมั่นที่จะให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชนหรือ

ผู้รับบริการ รวมทั้งการอุทิศตนให้แก่ราชการ และการสร้างภาวะผู้นำ ซึ่งเปิดโอกาสต่อการมีส่วนร่วม และนำการเปลี่ยนแปลงอย่างมีเป้าหมายและทิศทางที่ชัดเจน

เมื่อพิจารณาลักษณะของความเป็นเลิศในด้านการจัดการเหล่านี้แล้ว การบริหารงานภาครัฐก็ไม่ใช่เรื่องของกิจกรรมที่เป็นเอกเทศจากส่วนอื่นๆ ของสังคมอีกต่อไป หากกลายเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับประสิทธิภาพของระบบเศรษฐกิจและประเด็นปัญหาและระเบียบวาระในทางการเมือง กระแสโลกที่สร้างแรงกดดันให้เกิดความร่วมมือและแข่งขัน ความคาดหวังของประชาชนพลเมืองที่เพิ่มมากขึ้น และความต้องการที่จะลดการขาดดุลทั้งหมดนี้กำลังเป็นเงื่อนไขที่สร้างความเปลี่ยนแปลงวิธีการในการปกครองประเทศ ผลของแรงกดดันทั้งภายในและภายนอกเช่นนี้ ทำให้รัฐบาลต่างๆ ตอบสนองด้วยการดำเนินการปฏิรูประบบบริหารงานภาครัฐ โดยถือว่าการปฏิรูปนี้มีไว้เป็นคำตอบสุดท้ายที่จะสมบูรณ์เบ็ดเสร็จ หากเป็นกระบวนการที่จะต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่า ธรรมภิบาล คือ การมีส่วนร่วม คือ ความโปร่งใสตรวจสอบได้และคือ การมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน เพื่อให้หลักประกันว่าการดำเนินนโยบายทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจวางอยู่บนฉันทานุมัติอย่างกว้างขวางของสังคม และให้ความมั่นใจว่าเสียงของคนยากจนและคนด้อยโอกาสจะเป็นที่รับฟังในกระบวนการกำหนดและดำเนินนโยบาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดสรรทรัพยากรด้านนิยามเช่นนี้ ธรรมภิบาลก็จะมีนัยที่สำคัญต่อประเด็นในเรื่องความเสมอภาค ความยากจน และคุณภาพชีวิต โดยมีองค์ประกอบของการจัดการปกครองและการบริหารด้านการเมืองซึ่งหมายถึงกระบวนการในการกำหนดนโยบายการจัดการปกครอง และการบริหารด้านรัฐประศาสน์ ซึ่งเป็นเรื่องของกระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติ และการจัดการปกครองและการบริหารทางเศรษฐกิจ ซึ่งคือเรื่องของการสร้างกลไกในเชิงสถาบันเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยธรรมภิบาลจะครอบคลุมการจัดการปกครองและการบริหารทั้งสามด้านนี้ ด้วยการกำหนดโครงสร้าง และกระบวนการอันเหมาะสมที่จะให้ทิศทาง และวางหลักการกำกับ ความสัมพันธ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

2.3.3 องค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาล

แม้ว่าการจัดวิธีการปกครองตามหลักธรรมาภิบาลอาจจะไม่มีวิธีที่ดีที่สุดเพียงวิธีเดียว แต่ที่จะกล่าวต่อไปนี้ต้องถือว่าเป็นองค์ประกอบร่วม ซึ่งเป็นพื้นฐานของการสร้างธรรมาภิบาล องค์ประกอบเหล่านี้ ได้แก่ (ไชยวัฒน์ คำชู และคณะ, 2545: 44-49)

1. ภาวะรับผิดชอบ

ภาวะรับผิดชอบ หมายถึง การกำหนดให้บุคคลและองค์กร ทั้งที่มาจาก การเลือกตั้ง และการแต่งตั้ง ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐ ต้องมีภาวะความรับผิดชอบต่อสาธารณะในเรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำ กิจกรรม หรือการตัดสินใจใดๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ หรือกระทำในนามของสาธารณะ ในความหมายแคบ ภาวะรับผิดชอบมุ่งเน้นเรื่องความสามารถที่จะอธิบายท่าทีไปของการจัดสรร การใช้ และการควบคุม อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบงบประมาณการบัญชีและการตรวจสอบการบัญชี ในความหมายกว้างภาวะรับผิดชอบยังหมายรวมถึงการจัดตั้งและการใช้บังคับกฎเกณฑ์และระเบียบกติกาต่างๆ ของบรรษัทภิบาลด้วย

2. ความโปร่งใส

อาจนิยามความโปร่งใอย่างกว้างๆ ได้ว่า คือการที่สาธารณชนมีโอกาสรับรู้ นโยบายด้านการต่างๆ ของรัฐบาล และมีความมั่นใจว่ารัฐบาลมีความตั้งใจจริงในการดำเนินตามนโยบายนั้นซึ่งจะเกิดขึ้นเช่นนั้นได้ เมื่อประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงาน คำชี้แจง และถ้อยแถลงต่างๆ ของรัฐบาล และกระบวนการทางการเมืองในการกำหนดและดำเนินนโยบายเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม รวมทั้งการเปิดให้มีการต่อสู้แข่งขันระหว่างฝ่ายต่างๆ อย่างเต็มที่ในการกำหนดทางเลือกของสังคม นอกจากนี้ ความโปร่งใยังทำให้การติดตามตรวจสอบของสาธารณชนมีความถูกต้องมากขึ้น และได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพเงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

3. การปราบปรามทุจริตและประพฤติมิชอบ

การทุจริตและประพฤติมิชอบในตำแหน่งหน้าที่ หมายถึง การใช้อำนาจหน้าที่หรือการอาศัยความไว้วางใจที่สาธารณชนมอบให้ไปในการหาผลประโยชน์ส่วนตน การทุจริตเกิดขึ้นได้ทั้งในระดับบุคคล และองค์กรหรือสถาบัน ความหมายนี้ครอบคลุมรูปแบบการฉ้อราษฎร์บังหลวงเกือบทั้งหมด ทั้งที่อยู่ในภาครัฐและเอกชน ในส่วนของระบบราชการ การทุจริต

ส่วนใหญ่ หมายถึง การกระทำของหน่วยราชการหรือของข้าราชการที่มีชอบด้วยกฎหมายการปราบปรามทุจริตและการประพฤติมิชอบจึงถือเป็นตัวชี้วัดสำคัญที่แสดงความตั้งใจจริงในการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้น

วิธีการปกครองที่เลวและการทุจริตนับเป็นของกลุ่มกัน และเป็นอุปสรรคใหญ่ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ตัวอย่างเช่น

- สิ้นบนทำให้โครงการพัฒนาของรัฐมีต้นทุนเพิ่มสูงขึ้น และก่อให้เกิดโครงการที่แทบจะไม่มีประโยชน์ทางเศรษฐกิจใดๆ เลย
- การฉ้อราษฎร์บังหลวงบั่นทอนความสามารถในการจัดเก็บรายได้ของรัฐ ทำให้ระบบการคลังของประเทศอ่อนแอและสร้างปัญหาทางด้านเศรษฐกิจในระดับมหภาค
- การผันทรัพย์ากรมาใช้อย่างผิดจากเป้าหมายที่วางไว้แต่เดิม เป็นการบิดเบือนกระบวนการกำหนดนโยบาย
- การใช้สิ้นบนเป็นเครื่องเบิกทางเพื่อให้ได้มาซึ่งบริการสาธารณะ ทำให้การจัดลำดับความสำคัญของการจัดสรรทรัพยากร และเงินงบประมาณที่กำหนดเอาไว้ต้องเสียไป
- การทุจริตอย่างกว้างขวางนำความเสื่อมเสียมาสู่รัฐบาล และทำให้ประชาชนหมดความศรัทธาในการเมืองและนโยบายสาธารณะ

ในการบริหารงานภาครัฐ ความอ่อนแอของระบบบริหารราชการแผ่นดินจะส่งผลให้จริยธรรมและการยึดมั่นในจริยธรรมของข้าราชการเสื่อมถอยลง ทำให้การควบคุมรัฐบาลของฝ่ายนิติบัญญัติไม่เพียงพอ นอกจากนั้นการทุจริตยังกีดกร่อน อำนาจหน้าที่และประสิทธิภาพขององค์กรหรือหน่วยงานราชการด้วยเหตุนี้การปรับปรุงประสิทธิภาพและความโปร่งใสของนโยบายเศรษฐกิจ และการปฏิรูประบบราชการจึงนับเป็นองค์ประกอบสำคัญในการรณรงค์ต่อสู้กับการทุจริต และการเสริมสร้างธรรมาภิบาล

4. การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามา มีบทบาทและอิทธิพลในการตัดสินใจดำเนินนโยบาย และมีส่วนในการควบคุมสถาบัน ตลอดจนการจัดสรรการใช้และการรักษาทรัพยากรต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของตน อันจะทำให้เกิดการตรวจสอบการใช้อำนาจของรัฐ เมื่อพิจารณาในบริบทของการจัดการปกครอง และการบริหารการมี

ส่วนร่วมจะเน้นที่การอุดหนุนให้ประชาชนพลเมือง ซึ่งรวมผู้หญิงอยู่ด้วย มีอำนาจมากขึ้น และเน้นความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงและกิจกรรมต่างๆ ในภาคประชาสังคม การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างกรอบของกฎเกณฑ์ และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยสร้างข้อเรียกร้องที่ชอบธรรม และก่อให้เกิดกระบวนการติดตามการตรวจสอบนโยบายและการดำเนินการของรัฐ การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นได้ในหลายระดับด้วยกัน นับตั้งแต่ระดับรากหญ้า โดยผ่านสถาบันในระดับท้องถิ่นและเทศบาล ไปจนถึงระดับภูมิภาค และระดับชาติ ภายใต้รูปแบบการปกครองที่มีการกระจายอำนาจและยืดหยุ่น ตลอดจนการมีส่วนร่วมในภาคเอกชน

5. กรอบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

ระบบยุติธรรมและกฎหมายที่ส่งเสริมการพัฒนาและระบบการจัดการปกครองที่ดี นั่นคือ การมีกฎหมายที่มีความชัดเจนและนำมาใช้อย่างเป็นเอกภาพ ในระบบและกระบวนการยุติธรรมที่มีความเป็นวัตถุวิสัยและเป็นอิสระ และเป็นระบบกฎหมาย ซึ่งมีบทลงโทษที่เหมาะสม เพื่อป้องปรามผู้คิดละเมิดหรือลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืน ระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ดีจะช่วยส่งเสริมการปกครองตามหลักนิติธรรม สิทธิมนุษยชนและการพัฒนาเศรษฐกิจ ถ้าขาดระบบเช่นว่านี้ไปหรือมีระบบที่อ่อนแอจะทำให้ไม่ค่อยมีใครอยากลงทุน ดันทุนในการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจจะถูกบิดเบือนไป และพฤติกรรมแสวงหาประโยชน์จากค่าเช่า (Rent - seeking activities) จะแพร่กระจายอย่างกว้างขวาง และปัญหาการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายนำไปสู่การกระทำของบริษัทธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในทุกระดับ

การที่รัฐบาลกลางมอบอำนาจให้ประชาชนดำเนินการปกครองตนเอง โดยได้มีการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารพัฒนา และให้อำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการกำหนดนโยบาย และตัดสินใจ ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายที่วางไว้ในท้องถิ่นนั้น ๆ เทศบาลตำบลบางแห่ง ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ก็จะต้องดำเนินนโยบายตามที่รัฐบาลกลางได้มอบอำนาจ ให้สอดคล้องและเป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งขั้นตอนในการจัดซื้อจัดจ้างในแต่ละขั้นตอนต้องเป็นไปด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่ และจัดให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์

พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการรับรู้ถึงปัญหา รวมถึงร่วมกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง โดยการประมวลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ อีกทั้งดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างให้เป็นไปตามระเบียบตามที่รัฐบาลกลางได้กำหนดไว้ให้ยึดถือปฏิบัติ

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธนภัทร วิชัยลักษณ์ (2548) (อ้างใน อรวรรณ ศิวปฐมชัย, 2549 หน้า 19) ได้ศึกษาถึงการนำระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปฏิบัติงานของทหารสัญญาบัตรของกรมช่างอากาศ กองบัญชาการสนับสนุนทหารอากาศ พบว่า การนำระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการปฏิบัติงาน มีตัวแปรที่สำคัญ จำนวน 5 ตัวแปร คือ ความรู้ความเข้าใจในระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ความสามารถในการใช้ระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยอิเล็กทรอนิกส์ แรงจูงใจในการใช้ระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ การยอมรับระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ และการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงาน ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นายทหารสัญญาบัตรมีการนำระบบจัดซื้อจัดจ้างมาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย จึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ผู้บังคับบัญชาระดับสูงควรให้ความสำคัญและสนับสนุนด้านงบประมาณเกี่ยวกับการฝึกอบรมและการพัฒนาความรู้ความเข้าใจในระบบจัดซื้อจัดจ้างต่อผู้ใต้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นที่มีหน้าที่เกี่ยวกับระบบจัดซื้อจัดจ้างอย่างสม่ำเสมอ และสร้างแรงจูงใจให้แก่ นายทหารผู้ที่มีความรับผิดชอบที่สามารถในการใช้ระบบจัดซื้อจัดจ้าง ได้รับการยอมรับจากผู้บังคับบัญชา และหน่วยงานควรสนับสนุนในเรื่องการกำหนดระดับของบุคลากร โดยควรมีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ความรับผิดชอบ ตลอดจนการกำหนดความสำคัญและการมีสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลในระดับความสำคัญต่าง ๆ ที่มีความชัดเจนและรัดกุม การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับระบบจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้กับบุคลากรในหน่วยงาน

นลินี มณฑาพันธุ์ (2548) ได้ศึกษาถึงความคิดเห็นของข้าราชการกรมชลประทานต่อการนำระบบประมวลออนไลน์มาใช้ในการจัดหาพัสดุ พบว่าการนำระบบประมวลออนไลน์มาใช้ในการจัดหาพัสดุ มีตัวแปร 3 ตัวแปร คือ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ความเข้าใจในระบบการประมวลออนไลน์ที่นำมาใช้ในการจัดหาพัสดุ ความพึงพอใจต่อการนำระบบ

ประมูลออนไลน์มาใช้ในการจัดหาพัสดุ ซึ่งตัวแปรเหล่านี้มีอิทธิพลต่อการปฏิบัติงานด้านการจัดหาพัสดุให้มีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาระบบประมูลออนไลน์ไปสู่เป้าหมายที่วางไว้ ก็ต่อเมื่อมีความพร้อมทั้งด้านอุปกรณ์หรือระบบ ด้านบุคลากรต้องมีความรู้ความสามารถตลอดจนรับรู้และเข้าใจในระบบประมูลออนไลน์เป็นอย่างดี ข้าราชการกรมชลประทานได้แสดงถึงความต้องการที่จะพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความสามารถ เพราะปัญหาที่เกิดจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในระบบประมูลออนไลน์ เป็นปัญหาที่เกิดจากความรู้ความเข้าใจในระบบประมูลออนไลน์ และปัญหาที่เกิดจากประสบการณ์ในการใช้อินเตอร์เน็ต เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ไม่เพียงพอในการใช้งานหรือมีก็ล่าสมัย รวมทั้งปัญหาด้านเจ้าหน้าที่ที่ไม่มีความพร้อมทั้งระบบประมูลออนไลน์ และขาดการฝึกอบรมเกี่ยวกับระบบประมูลออนไลน์

ศิริมนต์ ธาแก้ว (2548) (อ้างใน ชีรดา เหล็กงาม, 2552 หน้า 21) ได้ศึกษาและวิเคราะห์ขั้นตอน และผลของการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประมูลแบบอิเล็กทรอนิกส์ของหน่วยงานภาครัฐ ในจังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่าหน่วยงานภาครัฐส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณแผ่นดิน จัดซื้อครุภัณฑ์ประเภทคอมพิวเตอร์ ใช้เงินงบประมาณตั้งแต่ 2,000,000 ถึง 5,000,000 บาท โดยมีขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างเกี่ยวข้องกับหน่วยงาน 3 ฝ่าย คือหน่วยจัดซื้อจัดจ้าง ตลาดกลาง และบริษัทผู้ค้า และปัญหาที่เกิดขึ้น เกิดจากการจัดซื้อจัดจ้างจำนวน 3 ขั้นตอน คือ ก่อนการจัดซื้อจัดจ้าง ระหว่างจัดซื้อจัดจ้างและ หลังการจัดซื้อจัดจ้าง โดยพบว่าก่อนการจัดซื้อจัดจ้าง พบปัญหาของหน่วยงานที่จัดซื้อจัดจ้างเกี่ยวกับการคัดเลือกตลาดกลาง และการกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ (TOR) ระหว่างการจัดซื้อจัดจ้างพบปัญหาของตลาดกลางเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ส่วนหลังการจัดซื้อจัดจ้างพบปัญหาของบริษัทผู้ค้า เกี่ยวกับระยะเวลาการส่งมอบ และคุณภาพพัสดุ

อรวรรณ ทิวปฐมชัย (2549) ได้ศึกษาถึงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลังที่มีต่อการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยได้ศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่พัสดุในสังกัดกระทรวงการคลัง โดยแบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ 1. ด้านการนำระบบอิเล็กทรอนิกส์มาใช้งาน พบว่าการนำระบบมาใช้จะทำให้ระบบราชการมีความทันสมัยขึ้น แต่ไม่ได้ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในการจัดซื้อจัดจ้างมากกว่าแบบเดิม 2. ด้านกระบวนการจัดซื้อจัด

ข้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ พบว่าขั้นตอนในการค้นหาข้อมูลทำได้รวดเร็ว และสามารถทำได้ตลอดเวลา 3. ด้านคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่ใช้ในการรองรับกับระบบงาน พบว่าจำนวนคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ที่ใช้มีเพียงพอ 4. ด้านบุคลากรพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุต้องมีความรู้ความเข้าใจในระบบอิเล็กทรอนิกส์ แต่ละวิธีในการจัดซื้อจัดจ้าง 5. ด้านปัญหาอุปสรรค พบว่าการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ไม่สามารถแก้ไขปัญหาในการทุจริตในการจัดซื้อจัดจ้างได้ 6. ด้านความรู้ความเข้าใจ พบว่าเจ้าหน้าที่พัสดุรู้ว่าเว็บไซต์ข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารพัสดุภาครัฐ แต่ส่วนใหญ่ไม่มีความรู้เรื่องการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ 7. ด้านการสนับสนุนจากผู้บริหาร พบว่าผู้บริหารมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่พัสดุ

ธีรดา เหล็กงาม (2552) ศึกษาการเปรียบเทียบวิธีการจัดซื้อจัดจ้างการประกวดราคาโดยวิธีประมูลด้วยระบบอี-ออกชั่น กับวิธีประมูลแบบเดิม ผลการศึกษาพบว่า เจ้าหน้าที่พัสดุมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบและหลักเกณฑ์การจัดซื้อจัดจ้าง โดยวิธีประมูลด้วยระบบ e-Auction กับวิธีเดิม อยู่ในระดับมาก มีความรู้ความสามารถในการจัดซื้อจัดจ้างโดยการประมูลด้วยระบบ e-Auction กับวิธีประมูลเดิม เท่าเทียมกัน มีความพึงพอใจในการจัดซื้อจัดจ้างโดยการประมูลด้วยระบบ e-Auction มากกว่าวิธีประมูลแบบเดิม และมีความคิดเห็นว่าการจัดซื้อจัดจ้างโดยการประมูลด้วยระบบ e-Auction นั้นไม่สามารถแก้ไขการฮั้วประมูลของบริษัทได้ และผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า อายุแตกต่างกันมีความรู้ความเข้าใจในการจัดซื้อจัดจ้างโดยการประมูลด้วยระบบ e-Auction แตกต่างกัน อายุ ระดับตำแหน่ง และประสบการณ์แตกต่างกัน มีความสามารถในการจัดซื้อจัดจ้างด้วยระบบ e-Auction แตกต่างกัน และอายุ ระดับการศึกษา และประสบการณ์แตกต่างกัน มีความพอใจในการจัดซื้อจัดจ้างโดยวิธีประมูลแบบเดิม แตกต่างกัน เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระดับตำแหน่ง และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นในเรื่องการแก้ไขปัญหาในการฮั้วประมูลด้วยระบบ e-Auction

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นนี้ พบประเด็นน่าสนใจที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา คือ ปัญหาส่วนใหญ่เกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขเป็นอย่างมากเพราะการจัดซื้อจัดจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็น

วิธีการจัดซื้อจัดจ้างซึ่งมีวงเงินค่อนข้างสูง คือตั้งแต่ 2,000,000 บาท เป็นต้นไป จึงทำให้ต้องระมัดระวังในการจัดซื้อจัดจ้างเป็นอย่างมาก ซึ่งในการนี้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงรู้ถึงระเบียบวิธีปฏิบัติที่ถูกต้องเป็นอย่างดี

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการประมูลซื้อหรือจ้างด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ที่ได้กล่าวมานี้ ผู้ศึกษาจะได้นำไปวิเคราะห์ และสรุปข้อมูลที่เกี่ยวข้องต่อไป

2.5 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษา

